

Kvalitativní přístup a metody
ve vědách o člověku

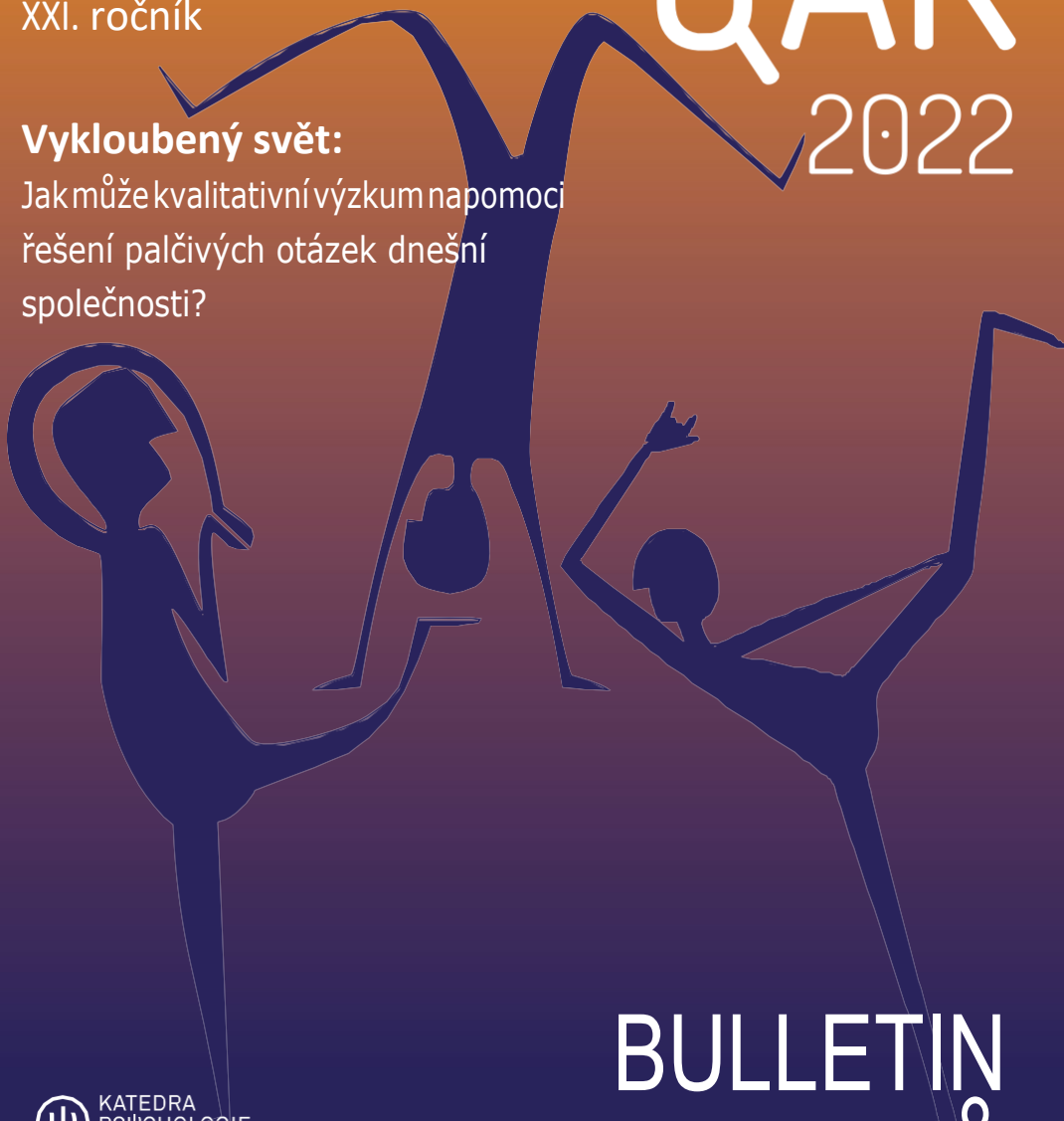
XXI. ročník

QAK

2022

Vykloubený svět:

Jak může kvalitativní výzkum napomoci
řešení palčivých otázek dnešní
společnosti?

KATEDRA
PSYCHOLOGIE
FILOZOFICKÉ FAKULTY UP

Univerzita Palackého
v Olomouci

BULLETIN ABSTRAKTŮ

2.2.–3.2.2022 Olomouc

**Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta**

Bulletin abstraktů

Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku, XXI. ročník

**Vykloubený svět: Jak může kvalitativní výzkum napomoci řešení
palčivých otázek dnešní společnosti?**

2. 2. – 3. 2. 2022

Olomouc 2022

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní, správněprávní, popř. trestněprávní odpovědnost.

1. vydání

Editors © Eva Aigelová, Martin Dolejš, Tereza Rumlerová, 2022

Cover © Kateřina Manková, 2022

© Univerzita Palackého v Olomouci, 2022

DOI: 10.5507/ff.22.24460536

ISBN 978-80-244-6053-6 (iPDF)

Organizátor konference

Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Partneři konference

Klinika adiktologie 1. lékařské fakulty UK v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice
v Praze

Katedra psychologie, Filozofická fakulta UK v Praze

Pedagogická fakulta UK v Praze

Psychologický ústav Akademie věd ČR

Slovenská Akadémia Vied

Univerzita Komenského v Bratislavě

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích

Ústav výskumu sociálnej komunikácie Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Psychologický ústav Akademie věd České republiky

Fakulta sociálních a ekonomických věd Univerzity Komenského v Bratislave

SCAN, z.s.

Programový výbor:

Předsedové programového výboru:

Mgr. Tereza Rumlerová
Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Programový výbor:

PhDr. Eva Aigelová, Ph.D.
Mgr. Tereza Rumlerová
prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
doc. PhDr. Radomír Masaryk, Ph.D.
prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.
prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc.
Mgr. Lucia Hargašová, Ph.D.
doc. Mgr. Miroslav Popper, CSc.
doc. PhDr. Ing. Hana Konečná, Ph.D.
doc. PhDr. Alena Kajanová, Ph.D.
doc. PhDr. Vladimír Chrz, Ph.D.
Mgr. Barbara Lášticová, Ph.D.

Organizační výbor:

Předseda organizačního výboru:

PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.

Organizační výbor:

PhDr. Eva Aigelová, Ph.D.
Mgr. Katarína Banárová
Mgr. Gabriel Kňáček
Mgr. Štěpán Komrška
Romana Poprocká
Mgr. Barbora Považanová
Mgr. Tereza Rumlerová
Bc. Jan Švec

Záštitu nad konferencí převzali:

prof. PhDr. Zdeněk Pechal, CSc.
děkan Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.
vedoucí Katedry psychologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Konference bude z důvodů pandemie Covid-19 probíhat online.

ZÁKLADNÍ TECHNICKÉ PODMÍNKY PRO AKTIVNÍ, PASIVNÍ ÚČASTNÍKY, MODERÁTORY

Celá konference tj. přivítání, přednášky, workshopy i posterová sekce budou probíhat prostřednictvím **aplikace ZOOM**.

V programu u každé konferenční místnosti daného dne bude uveden odkaz na zoom místnost, ve které bude daný blok online probíhat; časy a rozdělení platí dle programu.

- 1)** Potřebujete počítač nebo notebook (nedoporučujeme připojení přes chytrý telefon),
- 2)** stabilní připojení k internetu,
- 3)** **internetový prohlížeč, - v počítači mít nainstalovanou aplikaci ZOOM Client for Meetings (<https://zoom.us/download>),**
- 4)** webovou kameru a mikrofon u přednášejících a moderátorů (**nutné mít obraz i zvuk**), u pasivních účastníků není potřeba mikrofon a kamera, ale nebudete se moci zapojovat do diskuze jinak než prostřednictvím chatu,
- 5)** funkční a zapnuté reproduktory či sluchátka,
- 6)** čas a klid.

Ti, kteří aplikaci ZOOM nevyžívají/neznají, se nemusí ničeho obávat. **Platforma umí pracovat i přes webové stránky bez instalace aplikace, nicméně doporučujeme přímou instalaci (viz bod číslo 3)**. Registrovat se můžete, ale nemusíte (viz dále). Máme zkušenost, že připojení přes nainstalovanou aplikaci je stabilnější.

Pokud se budete přihlašovat – tedy **připojovat ke konferenčnímu hovoru, stačí kliknout/zkopírovat link /internetový odkaz/ a zvolit JOIN A MEETING**. Pokud Vás systém vyzve ke vložení jména(či e-mailu, uvádějte ten, který máte v přihlášce na konferenci), tak prosím učiňte, abychom Vás mohli identifikovat – tedy prosím žádná čísla či zkratky.

V ideálním případě se můžete na spojení připravit tím, že se v aplikaci zaregistrujete – tedy políčko SIGN UP FOR FREE na uvedeném odkazu nahoře. Opět uvádějte Váš e-mail, příjmení pro jednoduchou identifikaci.

Slovo úvodem

Vážení účastníci konference,

již nastalo avizované magické datum 2. 2. 2022 a my vás s radostí vítáme na **21. ročníku konference QAK věnující se různým tématům z oblasti kvalitativní metodologie. Letošní téma konference nese název „Vykloubený svět“: Jak může kvalitativní výzkum napomoci řešení palčivých otázek dnešní společnosti. Otázek máme zajisté víc než dost, pojd'te společně s námi poodhalit několik zajímavých výzkumů, které možná na některé z nich odpovídají nebo naopak vyvolávají a podněcují otázky další?**

Na konferenci se můžete těšit na zvané hosty, kteří se ve svých přednáškách budou věnovat tématům týkajících se problematiky reprodukční medicíny, stárnutí a rozvoje metafyziky pro kvalitativní výzkum. Kromě výše zmíněných témat vás čeká celá řada zajímavých přednášek, týkajících se rasismu, technických vymožeností, nových distančních forem práce a mnoho dalšího. Nenechte si ujít tuto konferenci, již brzy na vašich monitorech.

Za programový a organizační výbor

Tereza Rumlerová

Katedra psychologie FF UP v Olomouci

Katedra psychologie Filozofické fakulty je odborné pracoviště Univerzity Palackého, která je druhou nejstarší univerzitou v českých zemích. Historie olomouckého vysokého školství začíná r. 1566 zřízením jezuitské koleje, která o šest let později získala práva jako jiné evropské univerzity. Novodobá historie univerzity se datuje od roku 1946, kdy došlo k obnovení její činnosti. V dnešní době má univerzita osm fakult, které navštěvuje více než 21 tisíc studentů. Svým dominantním postavením dává Univerzita Palackého historické Olomouci charakter typického univerzitního města. Atraktivní prostředí starobylého města a jeho inspirující kulturní duch se doplňují s moderními metodami bádání, které vědecká pracoviště fakult nabízejí.

Katedra psychologie se profiluje ve třech základních okruzích:

- vzdělávání
- vědecko-výzkumné aktivity
- praktická výuka

Katedra psychologie nabízí několik odlišných forem studia oboru psychologie:

- Bakalářské jednooborové prezenční studium;
- Magisterské jednooborové prezenční studium;
- Bakalářské kombinované studium;
- Magisterské navazující kombinované studium;
- Postgraduální studium (Klinická a pedagogická psychologie; Psychologie práce, organizace a dopravy).

Podrobnější informace o nabízených doktorských studiích, a to jak v českém, tak v anglickém jazyce, naleznete na webových stránkách <https://phdpsych.upol.cz/>. Podobně se můžete dozvědět více o našich probíhajících výzkumech, laboratořích, a možnostech odborné spolupráce na <https://labpsych.upol.cz/>.

Vedle základního vzdělání v psychologických vědách katedra nabízí **programy celoživotního vzdělávání** (psycholog ve zdravotnictví, psychologie pro učitele středních škol, práce školního specialisty na ŽS a SŠ, postgraduální vzdělání v dopravní psychologii, základy krizové intervence pro poradenské pracovníky ve školách a další) a **kvalifikační programy** (rigorózní a habilitační řízení).

V současnosti je výzkum na Katedře psychologie rozdělen do následujících oblastí:

- Kognitivní (obecná) psychologie
- Vývojová psychologie a psychologie rodiny
- Sociální psychologie a psychologie osobnosti
- Poradenská, pedagogická a školní psychologie
- Klinická psychologie, diagnostika a psychoterapie
- Psychologie práce, organizace a dopravní psychologie
- Metodologie, statistika a experimentální psychologie

Bližší informace o Katedře psychologie FF UP se dozvíte na webových stránkách:

www.psych.upol.cz

Kontaktní adresa:

Katedra psychologie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Kížkovského 10
771 80 Olomouc
Tel: +420 585 633 501
E-mail: psychologie@upol.cz

Psychologická česká asociace studentů

Psychočas z.s., tedy Psychologická česká asociace studentů, je zapsaný spolek působící na celostátní úrovni. V současné době má své pobočky v Brně, Českých Budějovicích, Olomouci, Ostravě a Praze.

Hlavním cílem Psychočasu je spojovat studenty psychologie po celé České republice a vytvářet bezpečné prostředí pro jejich projekty, nápady, vzdělávání a profesní růst. Členové se tedy mohou rozvíjet prostřednictvím vzdělávacích kurzů, přednášek, workshopů, praxí nebo skrz vlastní iniciativu v organizaci.

Dále se zaměřujeme také na vzdělávání široké veřejnosti a šíření dobrého jména psychologie v jejích očích. V neposlední řadě naše činnost směřuje k propojování studentů napříč jednotlivými pobočkami, ale také celou republikou, a vytváření tak pevné sociální sítě. Mezi naše nejvýznamnější projekty patří beze sporu Psychotalks, Trenérské centrum, Introspekt, Buddy projekt, DoStředy a studentská konference, letos na téma Dítě – o něm, pro něj.

Na celostátní úrovni se můžeme pyšnit spoluprací s ČMPS, mezinárodně pak s organizací EFPSA.

www.psychocas.cz

Facebook: Psychočas

Instagram: psycho_cas

Program konference

Středa 2. 2. 2022

QAK konference

8:00 - 17:00 **Začátek registrace účastníků konference**

Registrace bude probíhat po celou dobu konference

Eva Aigelová, Join Zoom Meeting

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/95137862916>

Meeting ID: 951 3786 2916

9:00 - 9:10 **Auditorium**

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/94412188074>

Meeting ID: 944 1218 8074

Slavnostní zahájení konference

Moderuje Dolejš, M.

doc. Mgr. Jan Stejskal, M.A., Ph.D.

děkan Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Mgr. Terez Rumlerová

zástupci programového výboru

prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

zástupci programového výboru

9:10 - 10:10 **Auditorium**

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/94412188074>

Meeting ID: 944 1218 8074

Zvaná přednáška

moderuje Charvát, M.,

Hana Konečná

Na počátku bylo slovo: Jazyk ve výzkumu v reprodukční medicíně

10:10 - 10:30 Přestávka (20 minut)

10:30 - 12:00 Auditorium

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/94412188074>

Meeting ID: 944 1218 8074

Blok: Být rodič, právo nebo dar

Moderuje Rumelrová, T.

Mária Šuľová, Miroslav Popper

Posúvanie hraníc: Analýza percepcie surrogátneho materstva na internetových fórach

Ivana Honzová

Vybrané aspekty náhradního mateřství z pohledu právníka, aneb nic není tak jasné, jak může na první pohled vypadat

Jakub Valc

Dárcovství vs. prodej částí těla: kde je hranice?

Místnost 237

Správce: Mgr. Gabriel Kňážek

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/97829020304>

Meeting ID: 978 2902 0304

Blok: Jsme si blíž, když jsem si blíž?

Moderuje: Dolejš, M.,

Dóra Belán, Lucia Hargašová, Miroslav Popper, Barbara Lášticová, Xénia Daniela Poslon

Dva komplementárne modely zmiernovania protirómskeho rasizmu: medziskupinová harmónia a kolektívna akcia

Mária Košecká, Dóra Belán

Ako vidia Slováci moslimov? Vplyv negatívnych správ z médií

Estera Kövérová

Dynamika radikálnych skupín a podporné faktory v práci s mladými ľuďmi ohrozenými radikalizáciou a extrémizmom

12:00 - 13:10 Obědová pauza (80 minut)

13:10 - 14:40 Auditorium

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/94412188074>

Meeting ID: 944 1218 8074

Zvaná přednáška

moderuje Konečná, H.

Marian Kechlibar

„Healthspan“ vs. „lifespan“, aneb různé podoby stáří

14:40 - 15:00 Přestávka (20 minut)

15:00 - 17:00 Auditorium

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/94412188074>

Meeting ID: 944 1218 8074

Blok Transformace/krize středního věku

Moderuje: Dolejš, M.

Vladimír Chrz, Eva Dubovská

Krize středního věku: sedm přístupů

Eva Dubovská, Vladimír Chrz

Zdařilá transformace ve středním věku: kasuistická ilustrace

Iva Poláčková Šolcová

Kalibrace středního věku

Zdeňka Bajgarová

Manželská krize ve středním věku (kazuistická studie)

Místnost 237

Správce: Mgr. Gabriel Kňážek

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/97829020304>

Meeting ID: 978 2902 0304

Varia:

Moderuje: Rumlerová, T.

Josef Nota

Distanční výuka očima dětí mladšího školního věku (a jejich rodičů)

M. Charvát, L. Jochmannová, P. Z. Sluková, K. Palová,
L. Viktorová, K., T. Rumlerová, Kotrusová, M., M. Šucha,
O. Gergely, R. Obereignerů, E. Petrová

Překážky a stereotypy v distanční psychosociální péči z pohledu poskytovatelů služeb

Stanislav Suda

Škola – scholé, zaměstnanost analogií volného času?

Martin Brummer

Emanuel Moravec a Mníchov

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/94412188074>

Meeting ID: 944 1218 8074

Prezentace posterů

Moderuje: Charvát, M.

Milena Vaňková, Jitka Krocová

On-line kvalitativní výzkum studentů zdravotnických oborů v éře pandemie SARS-COV-2: Současné poznatky a perspektivy

Lucia Kočíšová

Kvalitativny výskum a princípy otvorenej vedy

Lenka Vídršperková

The relationship between dreams and folktales

Viera Bačová

O reflexiách akademickej kariéry

Helena Tlachačová, Andrea Baranovská

Vnímanie a posudzovanie dimenzií vlastného života u detí staršieho školského veku v ústavnej starostlivosti v súvislosti s prežitou traumou (kvalitativní štúdia)

Václav Škvařil, Anna Kucharská, Pavla Presslerová

Vynořující se otcovství - vývojové aspekty procesu stávání se otcem

Poznámka: Pořadí prezentace příspěvků proběhne dle rozpisu níže v programu. Od autorů se očekává 5-minutové představení prezentovaného posteru, poster bude promítat správce.

Čtvrtek 3. 2. 2022

QAK konference

08:00 – 12:30 Registrace účastníků konference

Registrace bude probíhat po celou dobu konference

Eva Aigelová, Join Zoom Meeting

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/92065694203>

Meeting ID: 920 6569 4203

09:00 – 10:30 Auditorium

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/97581679399>

Meeting ID: 975 8167 9399

Zvaná přednášková

moderuje Charvát, M.

David Hiles (Ivo Cermak, Vladimír Chrz, Tomas Urbanek)

Towards Developing a Metaphysics for Qualitative Research

10:30 – 10:50 Přestávka (20 minut)

10:50 – 12:20 Auditorium

správce: Barbora Považanová

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/97581679399>

Meeting ID: 975 8167 9399

Blok: Technika naše spása?

Moderuje: Rumlerová, T.

Jan Novotný, Jindřiška Svobodová

Jak modelování vesmíru ovlivňuje náš běžný život?

Místnost 237

správce: Gabriel Kňážek

odkaz: <https://cesnet.zoom.us/j/99891120201>

Meeting ID: 998 9112 0201

Varia:

Moderuje: Kňážek, G.

Zuzana Kaššaiová, Miroslava Galasová, Branislav Uhrecký

How Slovak health workers perceive the health system

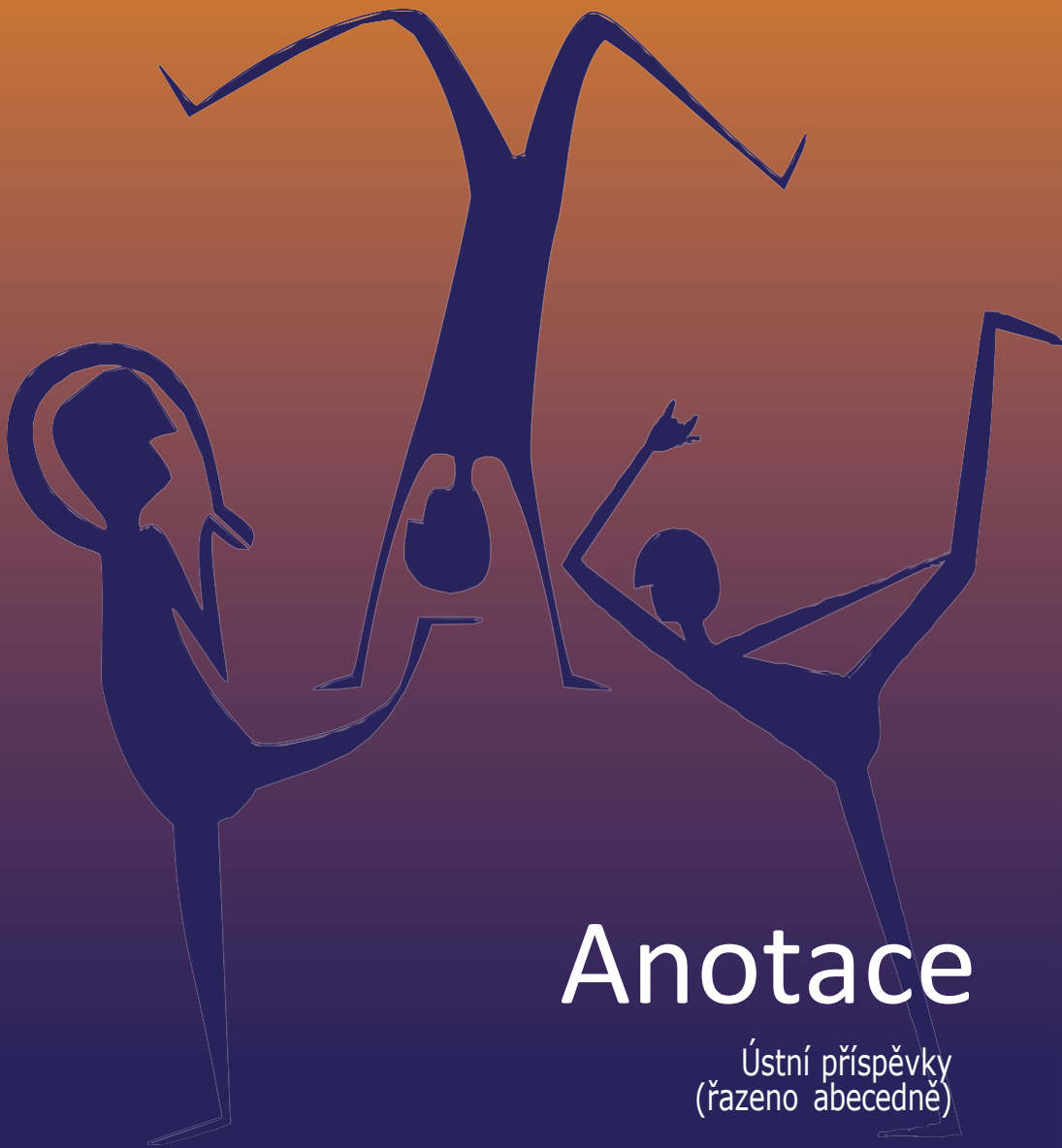
Marek Zeman, Jan Lechner

Vsedě nebo vestoje? Srovnání EMG aktivity vybraných svalů u hráčů na klávesové nástroje během hry vsedě a vestoje

12:20 – 13:30 Ukončení konference

Martin Dolejš, Miroslav Charvát, Tereza Rumlerová + členové programového výboru

Organizační a programový výbor si vyhrazuje právo na případné změny v programu. Za název příspěvku odpovídá autor příspěvku.

Anotace

Ústní příspěvky
(řazeno abecedně)

Ako vidia Slováci moslimov? Vplyv negatívnych správ z médií

Mária Košecká, Dóra Belán

Ústav aplikovanej psychológie, FSEV UK

Podľa výskumov verejnej mienky majú Slováci jeden z najnegatívnejších postojov voči moslimskej menšine v rámci EÚ. Na medziskupinové postoje a pocit hrozby pociťovaný zo strany iných skupín môže vplývať aj to, ako sú zobrazovaní v médiách. Cieľom nášho výskumu bolo preskúmať, ako frekvencia kontaktu s negatívnymi správami o moslimoch v médiách súvisí s asociáciami, ktoré si Slováci vytvárajú o tejto menšine. Pomocou induktívnej tematickej analýzy sme spracovali slovné asociácie na termín „moslim“ a „moslimská hrozba“, pričom boli participanti (N=310) rozdelení do dvoch skupín podľa toho, ako často prichádzali do kontaktu s negatívnymi správami o moslimoch. Výsledky poukazujú na to, že pohľad na moslimskú menšinu je málo ovplyvnený frekvenciou kontaktu s negatívnymi správami. Najväčšími kategóriami na pojem „moslim“ boli v obidvoch výskumných skupinách náboženstvo, výzor a násilie/terorizmus. Čo sa týka hrozieb, najviac asociácií vzniklo v kategórii bezpečnostná hrozba, avšak Slováci s častejším kontaktom s negatívnymi správami o moslimoch uvádzali aj mnoho asociácií spojených so symbolickou hrozbou. Výsledky nášho výskumu môžu byť prínosom pre programy zamerané na znižovanie predsudkov voči moslimskej menšine.

Dárcovství vs. prodej částí těla: kde je hranice?

Jakub Valc

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Reprodukční medicína je neustále se vyvíjejícím oborem, který poskytuje pomoc v případech, kdy je přirozené početí (geneticky zdravého) dítěte značně ztíženo nebo zcela znemožněno. Kromě nesporných přínosů nicméně provází používání metod zaměřených na řešení neplodnosti řada kontroverzí, mezi které lze zařadit rovněž tendence ke stále větší internacionalizaci a komercializaci. Jinak tomu není ani v případech darovaných spermií a vajíček, které jsou mnohdy nepostradatelnou součástí celého procesu asistované reprodukce. Z právního hlediska pak vyvstává problém určení právní

povahy reprodukčních buněk, včetně výše či rozsahu náhrady nákladů spojených s procesem jejich darování. Jedná se o přístup zákonodárce, který nekoresponduje s právní regulací v oblasti darování orgánů, tedy jiných částí těla, kde jsou naopak hranice kompenzace účelně vynaložených nákladů jednoznačně stanoveny. Na dané problematice budu demonstrovat základní aspekty právní metodologie, resp. postupů, které jsou ze strany právníků používány při interpretaci právní úpravy, která je ze strany zákonodárce koncipována neurčitým způsobem. Předně poukážu na potřebu pojetí práva jako systému, jehož jednotlivé prvky jsou funkčně navzájem provázány. Následně se již zaměřím na předestření základů právní metodologie, tedy postupů využívaných ze strany právníků za účelem identifikace pravidel obsažených v příslušných právních předpisech. V této souvislosti poukážu na praktické možnosti a limity jazykově-logicko-systematického výkladu, a to především v kontextu často užívaného argumentu analogie, který se při vyplňování mezer v právu běžně uplatňuje. Zdůrazním, že analogii nelze používat neomezeně, neboť je nutné zohledňovat také další hlediska, mezi která je běžně řazen rovněž úmysl zákonodárce.

Distanční výuka očima dětí mladšího školního věku (a jejich rodičů)

Josef Nota

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra pedagogiky

S rozšířením nákazy koronavirem COVID-19 se v souvislosti s protipandemickými opatřeními stala distanční výuka pro žáky velmi podstatnou vzdělávací formou. Cílem tohoto příspěvku bylo zjistit, jak vnímají, prožívají a hodnotí děti mladšího školního věku situace, do kterých se dostaly právě v souvislosti se zavedením distančního způsobu výuky. Z dat vyplynulo, že dětem v konkrétní škole chyběl sociální kontakt se spolužáky, se kterými mají přátelské vztahy. Podstatným faktorem vstupujícím do zkoumaného jevu byla zejména rodičovská intervence, jejíž různou podobu článek přibližuje.

Dva komplementárne modely zmierňovania protirómskeho rasizmu: medziskupinová harmónia a kolektívna akcia

Dóra Belán, Lucia Hargašová, Miroslav Popper, Barbara Lášticová, Xénia Daniela Poslon

Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV

Intervencie na znižovanie predsudkov sa často riadia skôr intuíciou a minulými skúsenosťami než sociálno-psychologickými poznatkami. Zistenia založené na laboratórnych experimentoch nie sú vždy aplikovateľné na prirodzené prostredie. Preto sme skúmali, aké typy kontaktných intervencií v praxi majú potenciál na sociálnu zmenu a na zlepšenie vzťahov medzi Rómami a Nerómami. Sú účinnejšie modely zamerané na medziskupinovú harmóniu, ktoré však prehliadajú štrukturálne nerovnosti a inštitucionálny rasizmus, alebo modely kolektívnych akcií zdôrazňujúce dôležitosť sociálnej mobilizácie? Analyzovali sme dokumenty aj rozhovory so zástupcami dvoch organizácií (Divé Maky a Eduma) a účastníkmi ich intervencií (N=8) pomocou reflexívnej tematickej analýzy. Činnosť týchto dvoch organizácií reprezentuje najlepšiu prax na základe potenciálu dosiahnuť sociálnu zmenu a rovnosť. Mladí rómski lídri z MVO Divé Maky zdôrazňovali aktivity zamerané na ich zmocňovanie, ktoré im umožnili obhajovať svoje práva na rôznych úrovniach. MVO Eduma využívala nepriamy a priamy kontakt, workshopy a storytelling na zvýšenie empatie členov zvýhodnených skupín voči rôznym znevýhodneným skupinám, vrátane Rómov. Podľa účastníkov prevládajúca stigmatizácia Rómov podkopáva snahy o posilnenie ich postavenia. V podmienkach ako je Slovensko, kde je nepriateľstvo voči Rómom normatívne akceptované, sú na dosiahnutie sociálnej zmeny nevyhnutné oba modely, pričom je dôležité prihliadať na sociálne kontexty, v ktorých sa aplikujú.

963122 – ENGAGE – REC-AG-2020 / REC-RDIS-DISC-AG-2020

VEGA: 2/0102/22

Dynamika radikálních skupín a podporné faktory v práci s mladými ľuďmi ohrozenými radikalizáciou a extrémizmom

Estera Kővérová

Mládeř ulice o. z.

Predkladaný príspevok sa zaoberá témou pravicovej radikalizácie a extrémizmu v kontexte skupinovej dynamiky, typológie a miery radikalizácie. Cieľom prvej časti skúmania bolo zistiť aké typy mladých ľuďí označujeme za radikálov alebo extrémistov – spraviť jemnejšiu analýzu tejto všeobecnej kategórie. Koncepcia vznikla analýzou záznamov z mapovania v prostredí radikálnych skupín. Zároveň v druhej časti bolo cieľom zistiť aké sú podporné faktory pri práci s mladými ľuďmi ohrozenými radikalizáciou a extrémizmom, či už na individuálnej alebo skupinovej úrovni, pričom metódou bola obsahová analýza záznamov štyroch kazuistických štúdií. V prvej časti bude predstretá typológia mladých ľuďí ohrozených radikalizáciou a extrémizmom podľa Toreho Bjorga, ktorá bude doplnená o typológiu z hľadiska miery angažovanosti v radikálnom správaní a možnosti práce so skupinami mladých, kde sa fenomén radikalizácie vyskytuje. Reč bude o lídroch, nasledovníkoch a nerozhodnutých mladých ľuďoch tzv. "vreckároch", ktorí predstavujú rozdielne stupne radikalizácie a zapojenia sa do radikálnej skupiny. V druhej časti príspevok priblíži samotnú prácu s mladým človekom alebo skupinou mladých ľuďí ohrozených radikalizáciou a extrémizmom a faktory ktoré sa ukázali v priebehu procesu intervencie ako podporujúce proces deradikalizácie a začlenenia sa do spoločnosti, akými sú transparentnosť, kontakt s inými rolami mladého človeka, záujem o bežný život, akceptácia - nemoralizovanie, zdôrazňovanie emocionálneho pozadia - nie racionálnych argumentov.

Emanuel Moravec a Mnichov

Martin Brummer

Pedagogická fakulta UK

Přednáška se věnuje psychologickému rozboru osobnosti Emanuela Moravce. Moravec je považován za nejnámějšího českého kolaboranta druhé světové války. Motivы

Moravcova rozhodnutí ke kolaboraci s nacisty vzbuzují diskuzi i více než sedmdesát let po jeho úmrtí. Příspěvek otevírá otázku možných skrytých motivů Moravce ke kolaboraci. K jejich nalezení a vysvětlení jsou využity teorie objektních vztahů a neopsychoanalýzy. Data o Moravcovi byla získána z dostupných biografii a prostřednictvím analýzy témat přítomných v Moravcových textech. Během života Moravec napsal přes dvacet knih o celkovém rozsahu 4020 stran. V přednášce bude představen výsledek jejich analýzy a způsob, jak na výsledné kategorie byly aplikovány teorie Karen Horneyové a Donalda Winnicotta. Následně budou navrženy skryté motivy Moravcova rozhodnutí ke kolaboraci – rozhodnutí, které zdánlivě kontrastuje s dřívějším jednáním z období první Československé republiky.

GAUK

„Healthspan“ vs. „lifespan“, aneb různé podoby stáří

Marián Kechlíbar

Tithónos, bratr řeckého krále Priama, se oženil s bohyní červánků Éós. Ta jej milovala natolik, že si pro něj u vladaře Olympu Dia vyprosila nesmrtelnost. Zapomněla přitom ale poprosit také o věčné mládí, takže Tithónos neustále stárnul a stárnul, až přišel o veškerou sílu a radost ze života. Nakonec se scvrkl natolik, že se z něj stal cvrček. Příběh ze starých řeckých pověstí bude brzy relevantní i pro nás, protože biologická věda se dostává čím dál blíže k možnosti ovlivňovat stárnutí. Tato otázka je pro vyspělé společnosti extrémně palčivá, protože jejich populace pozvolna stárnou. Ale zároveň máme skoro všichni ze svého okolí zkušenost s tím, že dožít se vysokého věku je spíš utrpení.

Kudy bude kráčet biologie, aby nám zajistila zdravá léta navíc? Dá se takový pokrok měřit? A jaké budou společenské důsledky takového vývoje? Podíváme se na aktuální stav a na očekávané směry vývoje.

How Slovak health workers perceive the health system

Zuzana Kaššaiová, Miroslava Galasová, Branislav Uhrecký

Ústav experimentálne psychológie CSPV SAV

Despite the irreplaceable role of health workers in the health system, most studies focus predominantly on the patients' perspective of the health system. Therefore, in the current study, we encouraged health workers to share their perceptions of the health system. We used the free associations' method and collected 269 associations on the stimulus word "health system" from 91 health workers ($M_{Age} = 39$). Specifically, the sample consisted of 30 physicians, 31 paramedics, and 30 nurses. We identified 13 main categories, of which 53.5% had a neutral affect, 38% carried a negative affect, and only about 4% shared a positive affect. The most saturated category was Meaning of work (20.8%), followed by the categories Negative general perceptions (14.9%), System and system institutions (12.6%), and Health system deficiencies (12.3%). In further analysis, we proceeded with network analysis (Gephi software) which quantified relations among the categories. The most central categories were again Negative general perception, Healthcare system deficiencies, System and system institutions, and Meaning of work. We found the strongest link between two neutral categories, Meaning of work and System and system institutions, followed by a pair of negative categories, Negative general perception and Healthcare system deficiencies. The strongest point of connection between neutral and negative categories was between Negative general perception and Meaning of work. One of the possible explanations is that despite numerous negative feelings about work, health workers still perceive their job as meaningful. Eventually, paying attention to negative perceptions of health workers might affect frustration and improve their loyalty and trust in the Slovak health system.

VEGA grant n. 2/0035/20 - Kognitívne a osobnostné prediktory budovania dôvery

Jak modelování vesmíru ovlivňuje náš běžný život?

Jan Novotný, Jindřiška Svobodová

Masarykova univerzita

Kosmologie poskytuje lidstvu stále více informací o vesmíru, nachází a zpřesňuje metody, jak zjištěným faktům porozumět, ale provázaný pohled na celek, do něhož patříme i my nadále zůstává otevřenou doménou bádání. Odkud vše pochází? Kam vesmír směřuje? Má vesmír a speciálně naše existence v něm nějaký smysl?? Vědecké vyprávění o vesmírné evoluci vyžaduje, abychom tyto velké otázky řešili z kosmologické perspektivy. Věda a filozofie se pokoušejí nejen o prohloubení a logické utřídění našich poznatků, ale tvoří a porovnávají i scénáře jeho budoucnosti. Přirozeně pak vzniká otázka, co z toho vyvodit pro náš vztah k vesmíru. Kosmologie se snaží porozumět prostoru, času, energii a hmotě vesmíru, ale navenek se nijak silně nepojí s životem člověka. Lidský svět je ve srovnání s vesmírným prostorem a časem malinký, ale lidské dílo, inteligence, věda, technologie a kultura jsou příklady výjimečné složitosti, která přímo před našima očima zrychleně roste. Můžeme se ptát s básníkem: "Kam to spěje?" Je to jen dílo efemérní náhody? Plyne z toho pro nás nějaký závazek? V příspěvku ukážeme, že úsilí o porozumění vesmíru má styčné body s palčivými problémy současnosti a hraje roli zejména tam, kde přemýšlí o environmentálních planetárních limitech a normativních preferencích lidstva. Pro potřeby výzkumu jsme vyvinuli typologii a empirickou metriku, která prověřuje možnou souvislost vesmírné perspektivy člověka s jeho environmentálními postoji.

Kalibrace středního věku

Iva Poláčková Šolcová

PSÚ AV ČR

Explicitní a implicitní motivy hrají v rámci transformace středního věku významnou roli. Jejich kalibrace - adjustace výstupních hodnot systému, tak aby odpovídaly hodnotám standardů a norem - může být provázena krizí, respektive hledáním, volbou, rozhodováním, řešením. Ve vyprávěních participantů (N=100+) ve středním věku se proces adjustace projevuje snahou o zachycení implicitních potřeb (moci, afiliace,

daření) a kvality jejich naplnění v kontrastu s vědomými cíli a standardy (mít práci, rodinu, být, vybudovat zázemí pro nastupující generace), které od sebe sami očekáváme, nebo které od nás očekává společnost. Zatímco jazykem explicitních cílů je kognice, jazykem implicitních motivů emoce. Příspěvek exploruje, jak vypadá kalibrace potřeb ve vyprávění a jak jí poznáváme.

GACR 20-08583S

Krise středního věku: sedm přístupů

Vladimír Chrz, Eva Dubovská

Psychologický ústav AV ČR

V příspěvku je pojednáno o transformaci či krizi středního věku z hlediska sedmi teoretických přístupů. 1) Z hlediska psychoanalýzy (Jacques) je krize středního chápána jako depresivní reakce na smrtelnost a konečnost, jako narcistické zranění aktivované vnímáním stárnoucího těla. 2) Analytická psychologie (Jung, Stein) chápe transformaci středního věku jako integraci toho, co bylo do té doby vybudováno (ego, persona) s motivy, hodnotami a cíli směřujícími k dosažení duševní celosti. 3) Z hlediska existenciální psychologie (Yalom) je krize středního věku chápána jako krize existenciální, ve které se člověk může posunout z externího vymezení vlastní identity směrem k širším možnostem existence a k autentičtějším podobám smyslu a odpovědnosti. 4) Podle transpersonální psychologie (Washburn) dochází v krizi středního věku k „regresi ve službách transcendence“, což umožňuje integrovat ego s „dynamickým základem“, a takto dosáhnout obnovy, oživení a stability na nové úrovni. 5) Sociální konstruktivismus (Gergen) chápe krizi středního věku z hlediska kulturně sdílených scénářů, které mohou hrát jak pozitivní, tak také negativní funkci (tj. nemusí být v souladu se zájmy těch, kteří tyto scénáře žijí). 6) Podle pozitivní psychologie (Niehaus, Driessen) dochází ke zdařilé transformaci tehdy, jestliže jsou události a zkušenosti středního věku (včetně nepříznivých) za pomoci silných stránek osobnosti rozpoznány, zvládnuty a optimálně prožívány jako smysluplné výzvy. 7) Z hlediska narativní psychologie je ve středním věku život poprvé ztvárňován „ze svého středu“. V této situaci člověk koná určitou „biografickou práci“, kdy narativně integruje minulost, přítomnost a očekávanou budoucnost jako účelný a smysluplný celek (McAdams).

GAČR 20-08385S

Manželská krize ve středním věku (kazuistická studie)

Zdeňka Bajgarová

Katedra psychologie PF JU

Krize středního věku jde často ruku v ruce s krizí partnerskou; nezáleží tolik na tom, co přijde nejdřív a co následuje. Předkládaný příspěvek je založen na analýze rozhovorů s jedním manželským párem (s oběma zvlášť), které byly uskutečněny v rámci sběru dat pro projekt GA ČR – „Krize, prožívání a růst ve středním věku“. Oba partneři za nejtěžší moment svého středního věku označili situace spojené s partnerskou krizí. Shodou okolností byli stejní partneři dotazováni již před devíti lety v rámci předchozího výzkumu autorky (zaměřeného na péči o neutěšitelně plačící miminko), ve kterém byl jejich vzájemný vztah a obtíže v něm také významnou kategorií. Vznikla tak unikátní možnost porovnat, co v jejich současné partnerské krizi souvisí spíše s individuálně typickou dynamikou vztahu a co je dáno souvislostí se středním věkem, popřípadě s krizí středního věku. Jako spouštěč partnerské krize se jevila potřeba seberealizace ženy, která byla v době raného dětství společných dětí upozaděna péčí o ně a podporou kariéry manžela. V době dospívání dětí tato potřeba získala prostor pro své naplňování a to vedlo k destabilizaci manželství. V době rozhovoru byla krize oběma partnery vnímána jako zvládnutá, nicméně zážitek z ní byl ještě čerstvý. Na pohledu obou manželů bude ukázáno, jak podobně či rozdílně vnímali její příčiny, průběh, bod obratu, způsob jejího rozřešení a souvislost se středním věkem a tématy, které střední věk přináší.

GA ČR 20-08583S "Krize, prožívání a růst ve středním věku"

Na počátku bylo slovo: Jazyk ve výzkumu v reprodukční medicíně

Hana Konečná

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Každý výzkum, kvalitativní i kvantitativní, humanitní i přírodovědný, začíná orientací v problému, formulací cíle a výzkumných otázek či/a hypotéz, určením metod získávání dat a jejich interpretace. Hlavním nástrojem pro tyto úkoly je jazyk. Proto se

jazyk stal klíčovým tématem filosofie od konce 19. století. Významnými osobnostmi a prvními filozofy jazyka byli matematici, kteří hledali prostředky umožňující vyjádřit matematické důkazy tak jasně, aby nevznikaly žádné pochybnosti o jejich správnosti. Na počátku 20. století se tato snaha rozšířila i mimo matematiku, vědci chtěli vytvořit opravdu přesný a jednotný vědecký jazyk, jenž by byl oproštěný od všech nejasností a vágností. Snaha nějak zafixovat význam ale byla úspěšná jen trochu.

O půlstoletí později přichází další vlna zájmu filozofů o jazyk, filosofie dekonstrukce, reprezentovaná především Jacquem Derridou. Dekonstrukce naopak rezignuje na možnost nalezení jednotného významu, zdůrazňuje mnohoznačnost. Derrida tvrdí, že text nemůže mít žádný konečný a předem daný význam, jelikož může existovat mnoho způsobů čtení, kritizuje „západní logocentrismus“. Předmětem dekonstrukce se postupně staly i pojmy, o jejichž významu se původně vůbec nepochybovalo – např. muž, žena, matka, otec, nemoc. Pro Derridu je dekonstrukce především cestou k větší svobodě a spravedlnosti.

Svoboda/autonomie a spravedlnost jsou dva ze čtyř hlavních principů lékařské etiky (dalšími jsou neškodit a činit dobro). Jedním z nejrychleji se rozvíjejících lékařských oborů je reprodukční medicína. Je velmi specifická tím, že řešením problému jedince zde není zbavení se nemoci, ale vznik jedince nového. Ve svém příspěvku popíší, jaké jazykové problémy v reprodukční medicíně vyvstaly (v Derridově duchu bych spíš měla napsat „jaké výzvy“) a jak jim reprodukční medicína čelí.

Lidi obvykle reprodukční medicínu chápou kvůli její specifičnosti jako velmi izolovaný obor, jehož komplexita nemá na medicínu jako celek vliv. To je ovšem velký omyl, hlavním nástrojem lékařské etiky je totiž analogie. S pomocí účastníků konference chci hledat odpověď na otázku, jak může kvalitativní výzkum napomoci řešení výzev v reprodukční medicíně, případně zda vůbec.

Škola – scholé, zaměstnanost analogií volného času?

Stanislav Suda

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Kněžská 8, 370 01 České Budějovice

Příspěvek má za cíl ukázat výsledky patnáctiletého kontinuálního výzkumu povědomí základních pedagogických pojmů u studentů pedagogických oborů. V kvalitativní

části ukazuje na velkou náročnost konstruování vlastního kritického a tvořivého myšlení v souvislostech. Výpovědi se řadí zhruba do pěti nestriktně kategorizovaných skupin esejů dokumentuje určité stupně odvahy a otevřenosti pisatelů ke změně konstruování myšlenkových schémat na základě principiálně nových informací. Díky počtu oslovených studentů přichází také úvaha určitého kvantitativního zjištění: Ze 749 oslovených studentů nikdo neznal význam slova scholé. Běžní pedagogičtí pracovníci a zájemci o studium pedagogiky (maturita a vyšší vzdělání) se s pojmovým aparátem původního významu školy a jejího smyslu při dosavadním studiu nesetkali. Běžní vysokoškolské pedagogové učitelských oborů na pedagogických fakultách se taktéž s těmito otázkami nesetkávají, nediskutují o nich, nepřikládají jim důležitost. U naprosté většiny studentů (krom studentů, kteří odevzdali skutečné eseje) vyjádřena obava, zda nebudou v hodnocení postiženi za názor. Z diskusí i přímých dotazů se nikdo nepřihlásil k tomu, že by ve škole byl veden k otevřenému vyjádření v eseji, či že by jej někdy v tomto pojetí psal. Asi 5 % studentů je schopno opustit na základě nových a nečekaných informací myšlenková schémata, strach z ohodnocení a kriticky přemýšlet o nových zjištěních.

Posúvanie hraníc: Analýza percepcie surogátneho materstva na internetových fórach

Mária Šuľová, Miroslav Popper

Ústav výskumu sociálnej komunikácie, Slovenská akadémia vied

Mnoho párov čelí problémom s plodnosťou a hľadá spôsoby, ako sa stať biologickými rodičmi dieťaťa. V posledných rokoch narastá záujem o surogátne materstvo, ktoré je jednou z najkontroverznejších tém v oblasti ľudskej reprodukcie. Na Slovensku nie je surogátne materstvo právne regulované, s čím súvisí surogačný turizmus do okolitých krajín, ale aj absencia odborných inštitúcií, ktoré by poskytovali relevantné poradenstvo/informácie pre záujemcov. Mnoho záujemcov sa preto rozhodne informácie vyhľadávať cez Internet, konkrétne na online fórach, kde môžu navzájom zdieľať informácie. Cieľom tematickej analýzy bolo preskúmať, ako sa diskutuje o surogátnom materstve na dostupných fórach, aké témy sa v tejto súvislosti rozoberajú, ako prebieha výmena informácií, ale aj aká je percepcia a interakcia záujemcov a (potenciálnych) surogátnych matiek. Zamerali sme sa na diskusné fóra, ktoré sme našli na www.modrykonik.sk, s časovým rozmedzím od roku 2013 po koniec roka 2021. Náš príspevok

sumarizuje zdieľané informácie a percepciu surogátneho materstva medzi bežnými ľuďmi.

VEGA 2/0035/21

Překážky a stereotypy v distanční psychosociální péči z pohledu poskytovatelů služeb

Miroslav Charvát, Leona Jochmannová, Petra Zia Sluková, Kateřina Palová, Lucie Viktorová, Tereza Rumlerová, Miriam Kotrusová, Matúš Šucha, Ondrej Gergely, Radko Obereignerů, Eva Petrová

Katedra psychologie, FF UP Olomouc

Pandemie COVID-19 a následná hygienická opatření se ve významné míře dotkla i poskytování poradenských, psychotherapeutických a psychodiagnostických výkonů. Cílem představované studie bylo popsat zkušenosti s poskytováním distanční psychosociální péče u odborníků z oblastí klinické psychologie, školního poradenství a sociálních služeb. Pomocí smíšeného designu kombinujícího online dotazníkové šetření s postupy zakotvené teorie aplikovanými na přepisy z 51 individuálních polostrukturovaných rozhovorů a 11 ohniskových skupin jsme identifikovali nejčastější překážky v poskytování péče online a proces adaptace odborníků na tyto nové metody práce. Překážky jsme tematicky rozdělili na adaptační, logistické, specifické pro psychotherapeutický a poradenský proces, etické a právní a ty, které vycházejí z předsudků a stereotypů.

Projekt TLO4000033 Možnosti on-line psychosociální péče pro situace omezeného přímého kontaktu je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA – COVID-19.

Towards Developing a Metaphysics for Qualitative Research

David Hiles with Ivo Čermák, Vladimír Chrz & Tomáš Urbánek

This paper begins with Hungerford's idea that beauty lies in the eye of the beholder" This idea strongly suggests that we need to explore the metaphysical assumptions that we are making when we engage in our qualitative research. Metaphysics is concerned with the fundamentals of relating to our experience of being in the world, and this is particularly relevant to the interest in using a qualitative approach in our research. The ability to perceive and code qualities in our experience is a crucial metaphysical concern. Searching through a wide range of papers, basic texts, handbooks, we did not find any useful definitions of "quality" and "qualitative", and this is precisely why a metaphysics of qualitative research" is so badly needed. Using examples from our research in narrative cognition, and our model of Human Narrative Intelligence (HNI), we will briefly explore how the range of modes of human expression might offer some insight in establishing a metaphysics of qualitative research. We will briefly explore how other modes of human expression might offer some insight into establishing a deeper understanding of the qualitative. And, briefly, we will finish with one particularly interesting example of presenting both qualitative and quantitative data together in the very same table!

Vsedě nebo vestoje? Srovnání EMG aktivity vybraných svalů u hráčů na klávesové nástroje během hry vsedě a vestoje

Marek Zeman, Jan Lechner

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Hru na hudební nástroj lze považovat za jistý druh sportovní činnosti a hudebníky za atlety jemné motoriky. Hudebník musí být schopen přesných, složitých a často rychlých pohybů – zejména v malých kloubech a svalech, a tyto pohyby musí zároveň dlouhodobě opakovat a mnohdy při tom setrvávat v asymetrických pozicích. V poslední době začíná být věnována zvýšená pozornost i možným negativním vlivům provozování hudby na pohybový aparát. Cílem studie bylo zjistit pomocí elektromyografického vyšetření, zda existuje rozdíl v aktivitě vybraných svalů u hráčů na klávesové nástroje během hry vsedě a vestoje. Výzkumnou skupinu tvořilo 9 probandů od začátečníků po profesionály, kteří během snímání EMG reprodukovali dva různé hudební úryvky, zvláště vsedě a vestoje. Hra na klávesy vestoje ukázala u naprosté většiny zúčastněných na zvýšenou aktivaci břišních svalů. Lze tedy předpokládat lepší aktivaci svalů břišního válce oproti sedu, čímž dochází k optimálnímu zapojení bránice a držení těla. Pozice vsedě naopak u většiny vykazovala vyšší nároky na aktivaci zádových svalů. I když účastníci seděli ve správné vzdálenosti od kláves, velmi často docházelo k nadměrné kyfotizaci hrudní páteře, která se projevila právě vyšší aktivací extenzorů páteře, což dlouhodobě vede k bolestivosti a následnému vzniku funkčních poruch pohybové soustavy. Zařazení stoje při hře na klávesy by tedy rozhodně mohlo v rámci hudební přípravy výrazně zlepšit posturální stabilitu a optimalizovat koordinaci svalů – a tím také zkvalitnit i samotný hudební výkon hráče v jeho tradiční pozici při hře, tedy vsedě.

Vybrané aspekty náhradního mateřství z pohledu právníka, aneb nic není tak jasné, jak může na první pohled vypadat

Ivana Honzová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Zájem o proceduru náhradního mateřství stále roste, a to nejen ve světě, ale v i České republice. Důvodem je pravděpodobně vyšší četnost neúspěšného otěhotnění a porození dítěte přirozeným způsobem, ale také určitě větší povědomost o této proceduře a její lepší dostupnost. Ještě před několika lety široká veřejnost zpravidla nevěděla, co se pod pojmem náhradního mateřství skrývá, popř. tušila, že se jedná o proceduru, která se realizuje v zahraničí, avšak u nás je nedostupná, ba přímo nelegální. Dá se říct, že toto je už v České republice minulostí, neboť poslední dobou se v běžných médiích čím

dál více informace o této proceduře objevují. Přesto lze však konstatovat, že informovanost o problematice náhradního mateřství ve veřejném povědomí je stále poněkud kusá, což vede k častým interpretačním nedorozuměním. To je mimo jiné způsobeno i tím, že ne všechny otázky týkající se této problematiky mají jednoznačnou odpověď, kterou by bylo možné zobecnit a tak vztáhnout na všechny případy. Tento příspěvek si klade za cíl vysvětlit podstatu procedury náhradního mateřství, zároveň však ukázat, že ne na všechny otázky je jednoznačná odpověď, jak se může na první dojem zdát, a to s využitím mých praktických zkušeností z této oblasti.

státní podpora Technologické agentury ČR v rámci programu ÉTA (projekt č. TL05000144, Kvalita a udržitelnost programů dárcovství částí těla v ČR)

Zdařilá transformace ve středním věku: kasuistická ilustrace

Eva Dubovská, Vladimír Chrz

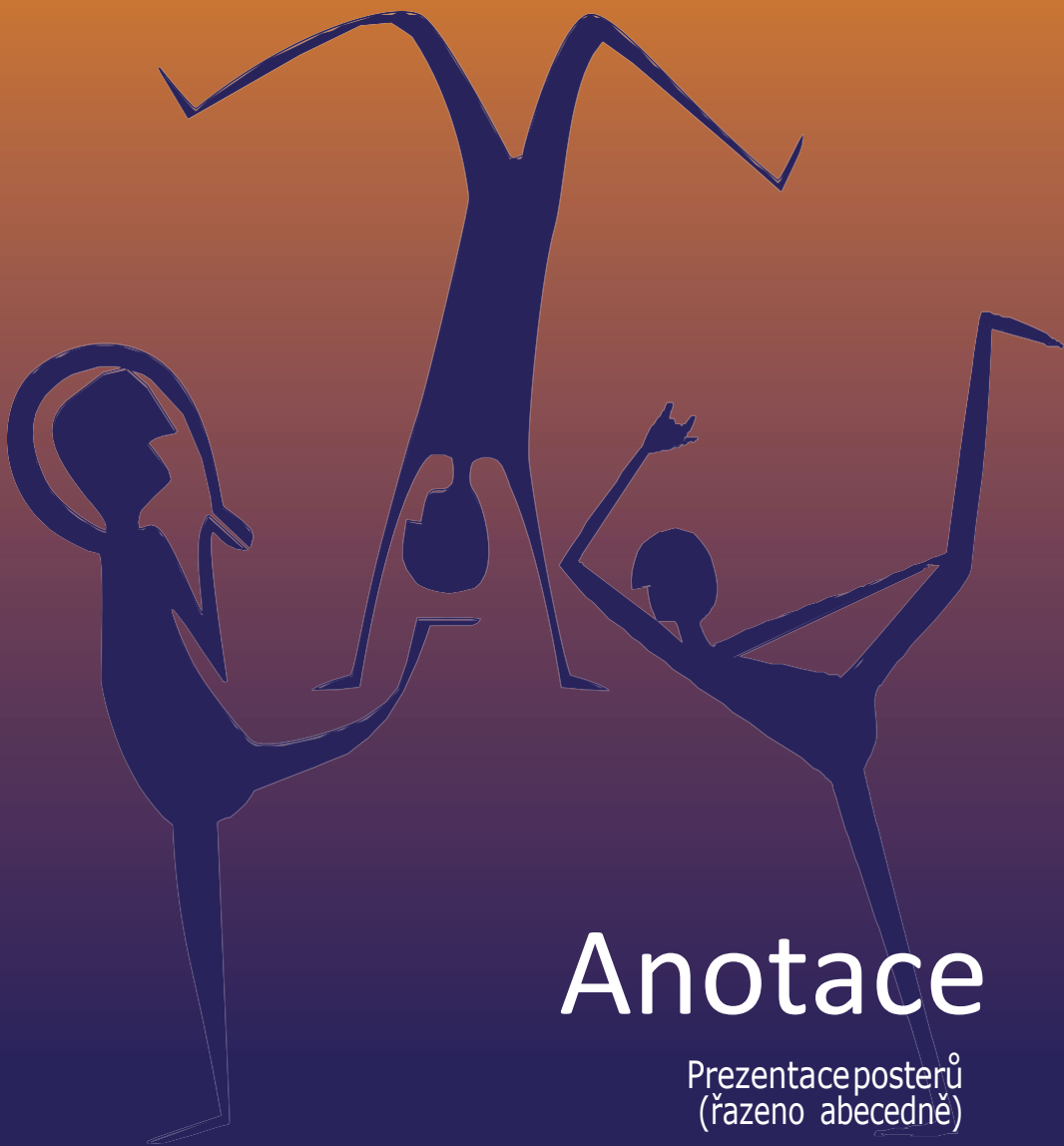
Psychologický ústav AVČR

Příspěvek je součástí symposia Transformace / Krize středního věku.

Příspěvek je součástí projektu, který zkoumá podmínky, zdroje a faktory úspěšné transformace ve středním věku, popřípadě takové transformace, o které lze uvažovat jako o „krizi“. Tato problematika je ilustrována prostřednictvím analýzy hloubkového rozhovoru se ženou ve středním věku. Jsou zde identifikovány některé znaky zdařilé transformace: 1) Rozlišování na rovině aktérství: Za znak životní zralosti je tradičně považováno rozlišování toho, co je a co není v moci člověka (tj. v čem se angažovat a co nechat být). Člověk se takto umísťuje do různých pozic jako aktér či příjemce akcí či jiných vlivů a z tohoto hlediska rozlišuje a uskutečňuje různé způsoby aktérství. 2) Konstruktivní ztvárnění negativních událostí a zkušeností: Podstatným znakem zdařilé transformace jsou životní strategie, ve kterých jsou negativní události a zkušenosti ztvárněny jako něco, co ve svém výsledku přináší pozitivní vyústění, např. negativní zkušenosti jsou pochopeny jako „lekce“. 3) Narativní reflexe a autorský postoj: V narativní reflexi si člověk uvědomuje, že to, co žije, je příběh. Zároveň si uvědomuje, že své životní situace může přerámovat změnou příběhu (že to může být „o něčem jiném“)

a že tato změna je do jisté míry v jeho rukou. 4) Vědomí života jako úkolu s ohledem na jeho konečnost: V různých případech zdařilé transformace člověk objevuje perspektivu „životního středu“, tj. chápe a ztvárňuje svůj život jako něco, co má „začátek – prostředek – a konec“. Z perspektivy konečnosti (nahlédnuté „ze středu“) se život stává novým způsobem „závažným“, kdy to, jak člověk žije (či nežije) je posuzováno takřka jíc „od konce“. Tyto znaky zdařilé transformace jsou uchopeny z hlediska pojmů narativní psychologie (autobiografické zdůvodňování, narativní identita, životní autorství).

Příspěvek je podpořen projektem GAČR 20-08385S.

Anotace

Prezentace posterů
(řazeno abecedně)

Kvalitatívny výskum a princípy otvorenej vedy

Lucia Kočíšová

Ústav experimentálnej psychológie, CSPV SAV

Otvorená veda je prístupom k výskumu, ktorý sa snaží zvýšiť dôveru vo výsledky výskumu a je založený na princípoch inklúzie, spravodlivosti, rovnosti a zdieľanosti. Môže byť zároveň riešením pre zaistenie vyššej reprodukovateľnosti a replikovateľnosti výskumov. Princípy otvorenej vedy využívajú postupy na minimalizovanie problematických výskumných praktík (ako je napr. p-hacking, HARKing, selektívne reportovanie, cherry picking) a na zvyšovanie transparentnosti. Postupy sú orientované na „otvorenosť“ vo všetkých fázach výskumu a vzťahujú sa predovšetkým na kvantitatívny výskum. Patrí sem napríklad preregistrácia, zdieľanie materiálov a dát, zdieľanie detailných postupov analýzy či samotného analytického skriptu a neanonymné recenzovanie. V kvalitatívnom výskume sa v posledných dvoch-troch rokoch objavuje intenzívnejšia debata o zvyšovaní transparentnosti výskumu a to aj v súvislosti s konceptom otvorenej vedy (napr. Haven et al., 2020; Haven & Van Grootel, 2019, Aguinis & Solarino, 2019, Humphreys et al., 2021, Pratt et al., 2019). Diskutuje sa napríklad o možnostiach replikácie kvalitatívneho výskumu (Talkad Sukumar & Metoyer, 2019), o praktickej užitočnosti preregistrácie kvalitatívneho výskumu (Haven & Van Grootel, 2019), o zdieľaní dát v kvalitatívnom výskume (Chauvette et al., 2019) či o perspektívach otvorenej vedy v kvalitatívnom výskume (Field et al., 2021). Cieľom príspevku je reflektovať tieto aktuálne debaty a sumarizovať konkrétne postupy pre zvýšenie dôveryhodnosti a transparentnosti kvalitatívneho výskumu v zmysle otvorenej vedy.

VEGA 02/0091/22

On-line kvalitatívny výskum studenů zdravotnických oborů v éře pandemie SARS-COV-2: Současné poznatky a perspektivy

Milena Vaňková, Jitka Krocová

Fakulta zdravotnických studií, Západočeská univerzita v Plzni

S nástupem pandémie COVID-19 byli někteří studenti – začínající výzkumníci nuceni své výzkumné projekty adaptovat na realizaci v digitálním prostředí a začali modifikovat způsoby sběru výzkumných dat tak, že obvyklé metodologické postupy sběru dat v kvalitativním výzkumu přizpůsobovali postupům vhodným pro sběr dat – vedení rozhovorů v online prostředí např. prostřednictvím videohovoru / synchronní komunikace. Příspěvek mapuje, jak závěrečné práce studentek a studentů Katedry ošetřovatelství a porodní asistence FZS ZČU v Plzni zaznamenávají přítomnost pandemie COVID-19, a to v metodologickém zpracování empirické části jejich kvalifikační práce, která je podstatnou součástí státní závěrečné zkoušky studijních programů nelékařských zdravotnických oborů. Kvantitativně-kvalitativní analýza shromážděných dat a jejich interpretace v kontextu problematiky výuky metodologie kvalitativního výzkumu byla analyzována se záměrem vytvořit a poskytnout začínajícím výzkumníkům a vedoucím závěrečných prací do budoucna podklady pro praktické pokyny / vodítka pro praxi při realizaci kvalitního kvalitativního výzkumu v rámci nově se etablovujících IT technologií.

O reflexiách akademickej kariéry

Viera Bačová

Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV, v.v.i.

Otázky kariérnej trajektórie a kariérneho úspechu v akadémii zaujímajú výskumníkov a výskumníčky v každej fáze ich kariéry, i keď dôvody tohto záujmu sú v každej fáze odlišné. Zároveň kariérne trajektórie akademikov a akademičiek patria do učebníc histórie vedeckých disciplín -- názorne ilustrujú robenie vedy v danej dobe a zároveň poskytujú širší pohľad na vývoj a filozofiu vedy. Charakterom práce v akadémii a jej typológiami sa vedci zaoberali od samého začiatku vedeckého skúmania. Ako zaujímavý príklad príspevok uvádza tie typológie vedeckej práce, ktoré využívali metafory zvierat (Francis Bacon, 17.storočie – mravce, pavúky, včely; Isaiah Berlin, 1953 – líšky a ježkovia; Graham Crow, 2020 – kavky, orly, bobry, medvede). S typológiou akademickej práce či kariéry sa spája viacero ďalších otázok ako sú napríklad: zameranie typológií na vedúce či prominentné osobnosti; problém vzorov pre začínajúcich/ce výskumníkov/čky; vzťahy súčasníkov/čok k otcom-zakladateľom; povaha vedeckej práce (vzťah teórie a experimentovania; podiel náhody, šťastia a systematickej práce);

závislosť akademikov a akademičiek na vedeckých inštitúciách (akadémii) a spôsoby ukončovania akademickej kariéry. Úvahy o tom, kto má psychologicky skúmať trajektórie akademickej kariéry, môžu vyústiť do návrhu sub-disciplíny „psychológia vedy“ ako pendantu k sociológii vedy. Zhodnotiť vedeckú kariéru jednotlivca možno až po jej celoživotnom ukončení a tak k prvým uceleným prínosom psychológie vedy u nás možno zaradiť publikované životné príbehy českých a slovenských psychológov a psychologičiek (Čermák, 2021).

VEGA MŠ SR a SAV č. 2/0091/22

The relationship between dreams and folktales

Lenka Vídršperková

Univerzita Karlova

Researchers influenced by psychoanalysis have been studying folktales and dreams since the time of the founder of psychoanalysis, Sigmund Freud. The aim of the paper is to present a possible relationship between folktales and dreams, especially from a psychoanalytic point of view. We can find many similarities in folktales and dreams, especially in children's dreams. For example, animals, but also father, mother, or siblings are often found as important characters. In addition, folktales and dreams deal with similar topics related to psychosexual development. Furthermore, in folktales, as in dreams, latent and manifest content can be found such as the „dream work“ – for example condensation, displacement or also idiomatic expressions which is studied by the Israeli psychoanalyst Ravit Raufman in folktales and dreams. But what causes these similarities? The Hungarian psychoanalyst Géza Róheim assumed that the folktale has its origins in individual dream, which was passed on by oral narration. Anthropologist Gannanath Obeyesekere brings a different perspective: folktales, myths, dreams, and other folklore, interact with each other. In this way folklore can change its original form but at the same time it becomes stronger and more important.

Vnímanie a posudzovanie dimenzií vlastného života u detí staršieho školského veku v ústavnej starostlivosti v súvislosti s prežitou traumou (kvalitatívni štúdia)

Helena Tlachačová, Andrea Baranovská

Pedagogická fakulta, Trnavská univerzita Trnava

Deti umiestnené do ústavnej starostlivosti prežili traumatické udalosti vo svojej biologickej rodine a často sú dlhodobo medikamentózne liečené, čo sa odráža na spôsobe ich myslenia a správania. V našom výskume sme sa zamerali na skúmanie významu kvality života u detí žijúcich v ústavnej starostlivosti v staršom školskom veku. Hlavným cieľom výskumu bolo zistiť, aký vzťah existuje medzi konkrétnymi faktormi anamnéza rodiny a typom prežitej traumy u detí v ústavnej starostlivosti a subjektívnym vnímaním jednotlivých dimenzií kvality života. Výskumný súbtor pozostával z desiatich detí, piatich chlapcov a piatich dievčat umiestnených v centre pre deti a rodiny. Výber participantov bol zámerný, uskutočnil sa na základe dostupnosti a dobrovoľnosti. Vek detí bol 11 až 14 rokov. Priemerný vek bol 13,6 roka. Výskum bol realizovaný kvalitatívne s využitím pološtruktúrovaného rozhovoru, psychologických testov B.- J.E.P.I, Lüscherovej klinickej diagnostiky, testu CDI, nedokončených viet a kresieb. Zistili sme, že participanti, ktorí dlhodobo užívali psychiatrické lieky skórovali vo vyššie v položke psychotizmus - mali zníženú schopnosť prejavovať a cítiť emócie. Typ prežitej rodinnej traumy súvisel s neschopnosťou asimilácie a akomodácie týchto negatívnych zážitkov do kognitívnej schémy. Zistené významy dimenzií kvality života súviseli s vonkajším uznaním, prežívanými emóciami, slobodou, uspokojivými sociálnymi vzťahmi, vytváraním si pozitívnych väzieb, rezilienciou a autenticitou.

Vynořující se otcovství - vývojové aspekty procesu stávání se otcem

Václav Škvařil, Anna Kucharská, Pavla Presslerová

Katedra psychologie, PedF UK

Přechod k otcovství představuje v životě muže významné období, které provází výrazné změny v mnoha oblastech. Autor příspěvku si klade za cíl formou posteru představit

plánovaný dizertační projekt zaměřující se na téma otcovství a otcovské identity, které ve vývojové psychologii patří spíše k okrajovým tématům. Navrhovaný kvalitativní výzkum usiluje o porozumění jedinečným zkušenostem otců v období od narození prvního dítěte do 18 měsíců jeho věku. Cílem je prozkoumat, jak muži dané období vnímají a prožívají, k jakým proměnám u nich dochází a jaká témata se v souvislosti s procesem stávání se otcem vynořují. Sběr dat bude realizován prostřednictvím tří polostrukturovaných rozhovorů s každým účastníkem v průběhu jednoho roku a formou pravidelného zaznamenávání účastníků do strukturovaných deníků. Vzhledem k povaze zkoumaného fenoménu a výzkumným cílům se badatel rozhodl pro přístup interpretativní fenomenologické analýzy. Řešitel projektu hledá odpověď na otázku, zda lze období přechodu k otcovství pokládat za samostatné vývojové období s charakteristickou trajektorií. Výstupy projektu by měly představovat konkrétní hypotézy o vývojových aspektech otcovství a způsobu, jakým je utvářena otcovská identita.

Podaná žádost GAUK

Seznam příspěvků (řazeno abecedně)

Ústní sdělení

Ako vidia Slováci moslimov? Vplyv negatívnych správ z médií

Dárcovství vs. prodej částí těla: kde je hranice?

Distanční výuka očima dětí mladšího školního věku (a jejich rodičů)

Dva komplementárne modely zmierňovania protirómskeho rasizmu: medziskupinová harmónia a kolektívna akcia

Dynamika radikálních skupin a podporné faktory v práci s mladými lidmi ohroženými radikalizacíou a extrémizmom

Emanuel Moravec a Mníchov

„Healthspan“ vs. „lifespan“, aneb různé podoby stáří

How Slovak health workers perceive the health system

Jak modelování vesmíru ovlivňuje náš běžný život?

Kalibrace středního věku

Krize středního věku: sedm přístupů

Manželská krize ve středním věku (kazuistická studie)

Na počátku bylo slovo: Jazyk ve výzkumu v reprodukční medicíně

Škola – scholé, zaměstnanost analogií volného času?

Posúvanie hraníc: Analýza percepcie surogátneho materstva na internetových fórach

Překážky a stereotypy v distanční psychosociální péči z pohledu poskytovatelů služeb

Towards Developing a Metaphysics for Qualitative Research

Vsedě nebo vestoje? Srovnání EMG aktivity vybraných svalů u hráčů na klávesové nástroje během hry vsedě a vestoje

Vybrané aspekty náhradního mateřství z pohledu právníka, aneb nic není tak jasné, jak může na první pohled vypadat [

Zdařilá transformace ve středním věku: kasuistická ilustrace

Prezentace posterů

Kvalitatívny výskum a princípy otvorenej vedy

On-line kvalitativní výzkum studentů zdravotnických oborů v éře pandemie SARS-COV-2: Současné poznatky a perspektivy

O reflexiách akademickej kariéry

The relationship between dreams and folktales

Vnímanie a posudzovanie dimenzií vlastného života u detí staršieho školského veku v ústavnej starostlivosti v súvislosti s prežitou traumou (kvalitatívni štúdiá)

Vynořující se otcovství - vývojové aspekty procesu stávání se otcem

Seznam autorů (řazeno abecedně)

Bačová, V.,
Bajgarová, Z.,
Baranovská, A.,
Belán, D.,
Brummer, M.,
Čermák, I.,
Dubovská, E.,
Galasová, M.,
Geregely, O.,
Hargašová, L.,
Hiles, D.,
Honzová, I.,
Charvát, M.,
Chrz, V.,
Jochmannová, L.,
Kaššaiová, Z.,
Kechilbar, M.,
Kočišová, L.,
Konečná, H.,
Košecká, M.,
Kövérová, E.,
Kucharská, A.,
Lášticová, B.,
Lechner, J.,
Nota, J.,
Novotný, J.,
Obereignerů, R.,
Palová, K.,
Poláčková Šolcová, I.,
Popper, M.,
Poslon, X. D.,
Presslerová, A. P.,
Sluková, P. Z.,
Suda, S.,
Svobodová, J.,
Škvařil, V.,
Šucha, M.,
Šulřová, M.,
Valc, J.,
Vidrřperková, L.,
Tlachačová, H.,
Uhrecký, B.,
Urbánek, T.,
Viktorová, L.,
Zeman, M.,

Bulletin abstraktů

Vykloubený svět: Jak může kvalitativní výzkum napomoci řešení palčivých otázek dnešní společnosti?

Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku, XXI. ročník

Editoři:

PhDr. Eva Aigelová, Ph.D.

PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.

Mgr. Tereza Rumlerová

Publikace je určena pro konferenční a projektové účely.

Výkonná redaktora Jana Kopečná

Odpovědný redaktor Otakar Loutocký

Technická redakce a grafická úprava obálky Kateřina Manková

Za jazykovou a obsahovou stránku anotací a názvů příspěvků odpovídají autoři.

Publikace ve vydavatelství neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

Vydala Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc

www.vydavatelstvi.upol.cz

1. vydání

Olomouc 2022

DOI: 10.5507/ff.22.24460536

ISBN 978-80-244-6053-6 (iPDF)

Neprodejná publikace

VUP 2022/0021